

TÜRK CEZA KANUNUNDA SUÇTAN KAYNAKLANAN MALVARLIĞI DEĞERLERİNİ AKLAMA SUÇU

Dr. Ali Rıza TÖNGÜR*

Özet

Öteden beri örgütlü işlenen suçların öncelikli amacı, yüksek ekonomik kazanç elde etmek olmuştur. Bu şekilde gayrimeşru yollardan elde edilen kazançların kullanılabilmesi için de; kaynağının gizlenerek meşru şekilde elde edilmiş gibi gösterilmesi gerekmektedir. Bu fiil ise ayrı bir suç türü olan, önceki söylemle kara para veya günümüzde uluslararası terminolojide kabul gören yeni ifadesi ile suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçuna vücut vermektedir. Uluslararası alanda da büyük bir sorun teşkil eden ve tümüyle engellenmesi halen mümkün olmayan bu suç, mer'î mevzuatımızda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282'inci maddesinde düzenleme altına alınmıştır.

Çalışmamızda ilk olarak, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin küresel ölçekte büyük ekonomik hacminden kaynaklanan önemi ve bu malvarlıklarının aklanması suçuna ilişkin açıklamalar yapılacaktır. Ardından, Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesi ayrıntılı olarak inceleme konusu yapılarak çalışmamız sonlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı, Aklama, Örgütlü Suç, Yolsuzluk, Gayrimeşru Kazanç.

OFFENCE OF LAUNDERING THE PROCEEDS OF CRIME LAID DOWN IN TURKISH CRIMINAL CODE

Abstract

Since before now, the main purpose of the organized crimes has been obtaining high economical gain. In order to use these gains obtained illegally in this way, the source of the gain is required to be concealed and to be indicated as if obtained legally. This requirement gives rise to a separate offence, in previous terminology, the offence of money laundering or, as accepted in the current international terminology, the offence of laundering the proceeds of crime. This offence which constitutes a significant problem in international area and is not still possible to be prevented is governed by article 282 of Turkish Criminal Code of 5237 which is in force.

In our study, firstly the importance of the proceeds of crime originating from its significant economical capacity globally and the explanations concerning the offence of laundering the proceeds of crime will be dealt with. Then, article 282 of Turkish Criminal Code will be examined in details and the study will be concluded.

Keywords

Proceeds of Crime, Laundering, Organized Crime, Corruption, Illegal Profit.

* Hâkim. Adalet Bakanlığı, Kanunlar Genel Müdürlüğü. aliriza.tongur@adalet.gov.tr

GİRİŞ

Kara para denildiğinde insanlar genellikle gizemli ve kötü amaçlar için sıra dışı yöntemlerle nadiren işlenen karmaşık suçlardan elde edilen gelirleri tasavvur ederler. Oysa toplumda bu şekilde yerleşen yanlış kanının aksine, kara para aklama ya da suçtan kaynaklanan malvarlığını aklama eylemi günümüzde küreselleşen dünyada yaygın şekilde işlenen vergi kaçakçılığı, sahtecilik, yolsuzluk, uyuşturucu ticareti, insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı ve terörizmin finansmanı gibi organize suçlarla doğrudan bağlantılı olan bir konudur.¹

Yukarıda bahsedildiği üzere, genellikle karmaşık bir yapısı olduğu kabul edilen, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleri ya da kara para aklama konusu aslında oldukça basit bir prensibe dayanır. Bu prensip, kişilerin hukuka aykırı ve uygunsuz şekilde elde ettikleri gelirleri esas kaynağını gizlemek veya maskeleyerek suretiyle yasal yollardan elde edilmiş gibi göstermeleri ve bu şekilde yasadışı kazançlarına görünüşte meşruiyet kazandırmaları şeklinde ifade edilebilir.²

Aklama suçu ile mücadelede amaç, özellikle çıkar amaçlı suç örgütlerinin işledikleri suçlar nedeniyle sağladıkları illegal kazançlardan yoksun bırakılarak bu örgütlerin etkinliklerini kırmak ve kazanç sağladıkları suçların da işlenmesini engellemektir.³ Suçtan kaynaklanan faydanın meşruiyet kazanmasının önlenmesi bu alanda suçla ve suçlulukla mücadelede etkili bir yöntem olacaktır. Bu örgütlerin özellikle uluslararası boyutu olan uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, insan ticareti veya göçmen kaçakçılığı gibi kazanç seviyesi bir hayli yüksek olan suçları işledikleri göz önünde bulundurulduğunda konunun önemi daha net bir biçimde ortaya çıkacaktır.

Uluslararası Para Fonu Uluslararası Mali İstatistikler Departmanı tarafından yapılan açıklamada tüm dünyada suçtan kaynaklanan gelirlerin toplam miktarının yıllık ortalama 700 milyar ila 1 trilyon Amerikan Doları arasında bir meblağ olduğu tahmin edilmektedir.⁴ Bu miktarda da her yıl yıl 80 ile 100 milyar dolar arası bir artış meydana geldiği ifade edilmektedir. Dünya üzerindeki mevcut kara paranın önemli bir miktarı her yıl mali sisteme dâhil olmak için aklama operasyonlarına konu olmaktadır. Yine Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yapılan tahminlere göre, kara para aklama miktarı, küresel gayri

¹ TURNER, Jonathan E. *"Money Laundering Prevention"*, John Wiley&Sons Inc., New Jersey 2011, s.1.; D'SOUZA, Jayesh. *"Terrorist Financing, Money Laundering and Tax Evasion"*, CRC Press, Florida 2012, s.38-41.

² COX, Dennis. *"Handbook of Anti Money Laundering"*, John Wiley&Sons Inc., West Sussex 2014, s.5.; STESSSENS, Guy. *"Money Laundering A New International Law Enforcement Model"*, Cambridge University Press, Cambridge 2008, s.30.; TURNER, s.3-4.

³ AYKIN, Hasan. *"Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu"*, Maliye Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No. 2010/406, Ankara 2010, s.2.

⁴ TRUMAN, Edwin M./REUTER, Peter. *"Chasing Dirty Money: Progress on Anti Money Laundering"*, Institute For International Economics, Washington DC. 2014, s.11.

safi milli hâsılanın yaklaşık %2 ilâ 5'i oranındadır⁵. Mali Eylem Görev Gücü (FATF)⁶ verilerine göre, dünya bankacılık sisteminde her yıl 300 milyar dolar para aklanmaktadır.⁷

Amerika Birleşik Devletleri Uyuşturucuyla Mücadele Yönetimi (DEA)⁸ 72 sayılı ve Amerika Birleşik Devletleri Federal Soruşturma Bürosu (FBI)⁹ 73 sayılı raporlarına göre, tüm dünyada yıllık bazda, suçtan elde edilen 500 ilâ 700 milyar dolar arasında değişen gelirin yüzde 10' u Türkiye' deki suç örgütleri tarafından kontrol edilmektedir¹⁰.

Yukarıda belirtilen verilerden de anlaşılacağı üzere Dünya üzerinde suçtan elde edilen gelirler azımsanmayacak bir meblağa ulaşmıştır. Bu itibarla, suç ve suçlulukla mücadele kapsamında bu gayrimeşru menfaatlerin önüne geçmek gerekmektedir. Bu amaca yönelik olarak ulusal ve uluslararası hukuk alanlarında birçok düzenleme mevcuttur.¹¹

Aklama suçunun temel unsurları, uluslararası ölçekli bir belgede ilk defa Viyana Konvansiyonu olarak da anılan 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde yer bulmuştur.¹² Bu Konvansiyonu, Dünyanın gelişmiş yedi ülkesi tarafından (G-7) aklama suçuyla mücadele amacıyla oluşturulan Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) kurulması izlemiştir. Müteakiben aklama suçuyla mücadele kapsamında, ulusal mevzuatların uyumlaştırılması ve aklama eylemlerinin engellenmesine yönelik tedbirler ile mücadele için kurumsal yapının oluşturulması ve uluslararası koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesi kapsamında FATF'in 40 Tavsiye Kararı¹³ yayımlanmıştır. Bu gelişmeleri müteakiben FATF'in üye sayısı hızlı bir artış göstermiştir. Bugün, uluslararası boyutu hızla genişleyen aklama ile mücadelenin küresel ağı ikiyüze yakın ülkeyi kapsamaktadır.¹⁴

⁵ AKTAN, Coşkun/VURAL, İstiklal, **"Global Suçlar Sorunu"**, <http://www.canaktan.org/yeni-trendler/global-sorunlar/global-suclar.htm> (Son erişim: 02.01.2015).

⁶ FATF: Financial Action Task Force. <http://www.fatf-gafi.org/pages/aboutus>.

⁷ ODEH, İsmail A. **"Anti Money Laundering and Combating Terrorist Financing for Financial Institutions"**, Dorrance Publishing Co., Pittsburg 2010, s.4.; STESENS, s.82.

⁸ United States Drug Enforcement Administration, <http://www.dea.gov/index.shtml>.

⁹ United States Federal Bureau of Investigation, <http://www.fbi.gov/about-us>.

¹⁰ DUATEPE, Ali Fuat. **"Türkiye'de Karapara"**, <http://www.haber1.com/makale.asp?id=209> (Son erişim: 05.01.2015).

¹¹ TURNER, s.11.

¹² **United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances**, http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf; Viyana Konvansiyonu, Türkiye tarafından 20/12/1988 tarihinde imzalanmış, 22/11/1995 ve 4136 Sayılı Kanun ile TBMM'nde onaylanarak, 25/11/1995 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹³ **Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations**, Paris, FATF/OECD, 2009, <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/methodology.pdf>.

¹⁴ AYKIN, s.3

Çalışmamızda, yukarıda genel özelliklerinden ve küresel boyutundan kısaca bahsedilen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu, Türk Ceza Hukuku boyutuyla inceleme konusu yapılacaktır.

Bu kapsamda, Türkiye’de işlenen bir öncül suçtan elde edildiği iddia edilen suç gelirlerinin yurt içinde veya dışında aklanması durumunun bir mahkeme hükmü ile tespit edilmesi halinde, fail/failler Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 282. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır. Her iki olasılıkta yani, Türkiye’de işlenen bir suçtan elde edilen gelirlerin yurt içinde veya dışında aklanmaya çalışılması halinde, sanıkların TCK’nın 282/1.fikrası¹⁵ hükmü uyarınca cezalandırılacakları konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak, yurt dışında işlenen bir suçtan elde edilen gelirin Ülkemizde aklanmaya çalışılması durumuna ne yapılacağı konusuna münhasır bir ifade, anılan madde metninde yer almamaktadır. Ayrıca, yurt dışında suç olarak kabul edilmemesine rağmen Ülkemiz mevzuatınca suç kabul edilen bir fiilden elde edilen gelirin, Türkiye’de aklanmaya çalışılması durumunda ya da bu durumun tam aksi olan, yurt dışında suç olarak tanımlanan ancak Ülkemizde suç sayılmayan bir fiilden elde edilen gelirin Türkiye’de yatırıma dönüştürülmek yoluyla veya başka bir yöntemle aklanması olasılıklarında TCK’nın 282. maddesinin uygulanıp uygulanamayacağı konusunun açıklığa kavuşturulması gerektiğini düşünüyoruz. Bu nedenle Çalışmamızda suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması suçu incelenirken, az önce zikredilen bu sorunlara ilişkin açıklamalara da yer verilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

A. KAVRAM-TANIM

1. Kavram

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile birlikte "*Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama*" suçu yeni bir suç tipi olarak ceza mevzuatımıza dâhil olmuştur. Suç işlenmesi sonucunda oluşan malvarlığı değerlerinin suçla ilişkisini örterek yasal yollardan elde edilmiş gibi göstererek yarar sağlama filli, eski zamanlardan bu yana suç olarak tanımlanmasına rağmen; 765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu’nda (ETCK), suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçuna müstakilen yer verilmemişti.

Daha önce 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda, benzer bir kavram olarak "*kara para aklama*" terimi yer almakta idi. 5549 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 4208 sayılı Kanunun birçok hükmü

¹⁵ **Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama**

"Madde 282- (1) Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak amacıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."

11.10.2006 tarihinde ilga edilmiştir. Bu haliyle suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama fiilini suç olarak düzenleyen normatif düzenlemeler, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'dur.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda bu fiili tanımlamak amacıyla "*Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama*" kavramı kullanılmıştır. Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede izlenecek yöntem ve esasların belirlendiği 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'da ise, suçtan kaynaklanan malvarlığı teriminin karşılığı olarak "suç geliri" terimi kullanılmıştır. Kanunun "tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (f) bendinde suçtan kaynaklanan malvarlığı teriminin karşılığı olarak "suç geliri" teriminin kullanıldığı açıkça belirtilmiştir. Yine Kanunun 2'nci maddesinin (g) bendinde ise, Kanunda geçen "aklama suçu" terimiyle 5237 sayılı kanunun 282'nci maddesinde düzenlenen suçun kastedildiği belirtilmiştir. 5549 sayılı Kanun ile getirilen bu düzenleme, TCK'nın 282'nci maddesinin tanımında bir değişiklik yapmamaktadır. Aklama suçunun yasal tanımında hâlâ suçtan kaynaklanan malvarlığı terimi geçerliliğini korumaktadır. Ancak 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'ya göre 18 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Kanunun daha yeni bir düzenleme olması nedeniyle, kanun koyucunun bu alanda uluslararası belgelerle de uyum sağlamak **amacıyla** suç geliri kavramını tercih ettiği ve 5549 sayılı Kanun açısından terim **değişikliğine** giderek aklama suçunun konusunu suç geliri olarak tanımladığı görülmektedir¹⁶. Biz de çalışmamızda uluslararası terminolojiyle uyumlu olması bakımından suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleri yerine "suç geliri" ifadesini, Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu içinde kısaca "aklama" ifadesini kullanacağız.

2. Tanım

5237 sayılı TCK'nın 282'nci maddesinde, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması suçu için bir tanım yapılmamıştır. Bununla birlikte, madde gerekçesinde, bu kavramın ne anlama geldiğine yer verilmiştir. Gerekçeye göre, bu suçun konusunu suçtan kaynaklanan mal varlığı değerleri oluşturmaktadır. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleri de; suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edilen malvarlığı değerleridir. Bu malvarlığı değerlerinin, yurt dışına transfer edilmesi veya bunların gayrimeşru kaynağının gizlenmesi ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla çeşitli işlemlere tabi tutulması da aklama suçunu oluşturmaktadır.¹⁷

¹⁶ DÜLGER M. Volkan, "*Suç Gelirlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar*", Seçkin Yayıncılık, 1. Bası, Ankara, Nisan 2011 s.481-482.; AYKIN, s.9.

¹⁷ ÖZGENÇ, İzzet. "*Türk Ceza Hukuku Mevzuatı*", Seçkin Yayıncılık, 12. Bası, Ankara 2014, C.I, s.530.

Suçtan kaynaklanan mal varlığı ve aklama suçu için uluslararası hukuk belgelerinde ve doktrinde birçok tanım yapılmıştır.

Viyana Konvansiyonu'nun, 3. Maddesinin 1. fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde aklama suçunun temel unsurları gösterilmiştir. Buna göre, Konvansiyonda sayılan suçların birinden veya bu suçlara iştirakten elde edildiği bilinen bir malvarlığının; yasadışı kaynağının gizlenmesi, olduğundan farklı gösterilmesi, suça karışan fail/faillerin eylemlerinin hukuki sonuçlarından kurtulmasını sağlamak amacıyla başka bir malvarlığına tahvil edilmesi veya başka bir kişiye devredilmesi,

Keza, Konvansiyonda zikredilen suçlardan birinden veya bunların işlenmesine iştirak etmekten elde edildiği bilinmesine rağmen malvarlığının gerçek niteliğinin, yerinin, gerçek sahibinin, kaynağının, hareketlerinin gizlenmesi ya da olduğundan farklı gösterilmesi,

Son olarak, Konvansiyona taraf ülkelerin anayasal ve hukuk sistemlerinin temel kuralları istisna olmak üzere, Konvansiyonda zikredilen suçlardan veya bu suçlardan birine iştirak etmekten elde edildiği bilinerek, bu malvarlığının edinilmesi ya da kullanılması aklama suçunun unsurlarını oluşturmaktadır. Konvansiyonda, taraf ülkelerin yukarıda belirtilen unsurları oluşturacak şekilde aklama suçunu mevzuatlarında düzenlemeleri istenilmiştir.

Avrupa Konseyi tarafından 08.11.1990 tarihinde kabul edilen ve Strasbourg Konvansiyonu olarak da alınan, "Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Sözleşme"nin 6'ncı maddesinde de aklama suçu tanımlanmıştır. Maddeye göre; suçtan kaynaklanan bir gelir olduğunu bilerek, bunun yasadışı kaynağının gizlenmesi veya değiştirilmesi,

Öncül suçun işlenmesine iştirak eden failin eyleminin hukukî sonuçlarından kurtulmalarını sağlamak maksadıyla bir malın dönüştürülmesi veya yerinin değiştirilmesi,

Suçtan kaynaklanan bir gelir olduğu bilinerek herhangi bir malın gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, kullanımının, hareketlerinin, bu malla ilgili hakların veya mülkiyetinin gizlenmesi veya olduğundan farklı gösterilmesi,

Ulusal düzeydeki hukuka göre suç geliri olduğunun bilinerek bir malın edinilmesi, zilyetliği veya kullanılması aklama suçunu oluşturmaktadır.¹⁸

Tüm bu uluslararası belgelerde yer alan tanımlar ve ulusal mevzuatımız göz önünde bulundurularak: "Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini", herhangi bir suçun işlenmesi suretiyle veya bu suçun dolaylı sonucu olarak veya bu şekilde edinilen kazançların birbirine dönüştürülmesiyle elde edilen, ekonomik değer ta-

¹⁸ *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime*, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/141.htm>; Strazburg Konvansiyonu, Türkiye tarafından 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanmış ve onaylanması 16 Haziran 2004 tarihli ve 5191 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur. Strazburg Konvansiyonu, Türkiye tarafından 27 Eylül 191 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur.

şıyan veya bu doğrultuda bir hukuki hak veya yarar sağlayan her türlü değer olarak tanımlanabilir.¹⁹ "Aklama"nın ise, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin öncül suç ile ilişkisini gizleyerek yasal yollardan elde edilmiş gibi göstermek suretiyle meşruiyet kazandırılması olarak ifade edilmesi mümkündür.²⁰

B. SUÇLA KORUNAN HUKUKSAL DEĞER

Suç oluşturan her eylem, hukuksal bir değeri ihlal eder. Dolayısıyla hukuksal değer korunmadığı bir suç tipinin bulunması mümkün değildir²¹. Buna göre aklama suçunun da kanunda ceza normu olarak tanımlanmasına neden olan ve bu suçun işlenmesiyle ihlal edilen bir hukuksal değer bulunması gerekmektedir. Bu hukuksal değer birden fazla da olabilir. Bu anlamda suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçuyla korunan hukuksal değerlerin başında suç gelirlerinin kaynağını meşru göstererek suç işlemenin bir kazanç kapısı olmasını engellemek gelmektedir. Bunun yanında suç delillerinin değiştirilmesini, gizlenmesini önlemek suretiyle adalet sisteminin etkin olarak çalışmasını sağlamak, suçun finansmanını önlemek, ekonominin bütünlüğünün, güvenliğinin, dengesinin ve istikrarının sağlanması da korunan hukuksal değerler arasındadır²².

Görüldüğü üzere bu suçla korunan hukuksal değer daha çok adalet sisteminde yöneliktir. Bu nedenle suç, Alman ve İsviçre ceza kanunlarında olduğu gibi bizim Ceza Kanunumuzda da "Adliye Karşı Suçlar" bölümünde düzenlenmiştir²³.

¹⁹ MASAK, *Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi*, Mali Suçları Araştırma Kurulu Yayın No.9, 2006. Ankara, s.1; ERGÜL, Ergin. *"Kara Ekonomi ve Aklama Suçu"*, Adalet Yayınevi, Ankara 2005, s.119; TAŞKIN Mustafa, *"Türk Hukukunda Mafya ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele"*, Yargı Yayınevi, Ankara, 2004, s.116; ÖZCAN Mehmet/KÜÇÜKÖZYİĞİT Galip, *"Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi"*, TheJournalofTurkishWeekly, Ankara, 1Ekim2004, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id> (Son Erişim:13.01.2005), s.1; GÜMÜŞKAYA Hayrettin., *"Kara Para Kavramı ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi"*, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı 115, Ankara, Nisan 1998, s.63; DEĞİRMENÇİ Olgun, *"5237 Sayılı Kanunda Düzenlenen Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçunun 4208 Sayılı Kanundaki Düzenleme ile Karşılaştırılması"*, *Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı*, Ed: Süleyman Aydın, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.110. vd.

²⁰ ÖZGENÇ İzzet, *"Suç Örgütleri"*, Seçin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara 2010, (Suç Örgütleri), s.123, DÜLGER, 48; OK, Abdullah, *"5237 Sayılı TCK Açısından Karapara Aklama Suçu ve 4208 Sayılı Kanun ile Karşılaştırılması"*, Legal Mali Hukuk Dergisi, Mart 2005, S.3; TAŞDELEN, Aziz. *"Kara paranın Ekonomik Anlamı ve Vergisel Kuralların Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesindeki Rolü"*, E-Yaklaşım, 2004, Sayı:11.

²¹ ÖZGENÇ İzzet, *"Ceza Hukuku Genel Hükümler"*, Seçin Yayıncılık, 10. Bası, Ankara 2014, s.164.

²² DÜLGER, s.443 vd.; TAŞDELEN, s.196.; ÖZGENÇ, (Suç Örgütleri), s.105; YAŞAR Osman/GÖKÇEN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa. *"Türk Ceza Kanunu Şerhi"*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, C.6, s.8061.; DEĞİRMENÇİ, s.110. vd.

²³ ÜNVER, Yener. *"Adliye Karşı Suçlar"*, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008, s.361–364.; ÖZGENÇ, s.105;

C. SUÇUN KONUSU

Bu suçun konusu TCK'nın 282'nci maddesinde de belirtildiği üzere alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerleridir. Söz konusu malvarlığı değerleri bir suçun işlenmesi suretiyle elde edilen değerler olabileceği gibi, bir suçun işlenmesi dolayısıyla elde edilen menfaatler de olabilecektir²⁴. Daha önce yürürlükte olan 4208 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin (a) bendinde suçun konusu, "*elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dâhil sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değer*" olarak tanımlanmıştı. Maddeye göre suçun konusunu; para, para yerine geçen kıymetli evrak, mal ve gelirler ile bunların birbirlerine dönüştürülmesiyle elde edilen değerler oluşturmaktadır. Mal kavramı suçun konusu olan suçtan elde edilen gelirleri karşılayabilecekken maddede bu kavramla birlikte ayrıca; para, para yerine geçen kıymetli evrak ve gelir terimlerinin kullanılması öğretilde eleştirilmiştir. Zira mal terimi maddede sayılan diğer kavramların hepsini kapsayan bir ifadedir.²⁵

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesinde ise suçun konusu olarak "suçtan kaynaklanan mal varlığı değeri" ifadesine yer verilmektedir. Görüldüğü üzere, TCK'nın 282. maddesinde ifade bakımından son derece kısa ve fakat anlam bakımından oldukça geniş bir kavram kullanılmıştır. Suç gelirlerinin aklanmasına yönelik 1988 tarihli Viyana Konvansiyonu'nda ve 1990 tarihli Strasbourg Konvansiyonu'nda da aklama suçunun konusu olarak malvarlığı terimi kullanılmaktadır.²⁶ Strasbourg Konvansiyonu'nda malvarlığı terimine ek olarak "gelir" terimi de kullanılmıştır²⁷. Bu anlamda Türk Ceza Kanunu'nda suçun konusunun belirlenmesinde doktrinde yapılan eleştiriler karşılanmış ve uluslararası belgelerle kavram birliği sağlanmıştır²⁸.

1. Öncül Suç

Bilindiği üzere, bazı suç tiplerinin gerçekleşebilmesi bu suçtan önce bir başka suçun gerçekleşmesine bağlanmıştır. Bu suçlar Ceza hukukundaki sınıflandırma bakımından "bağlı hareketli" (murtabit) suçlar olarak adlandırılmaktadır.²⁹

²⁴ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.144.

²⁵ DEĞİRMENCİ, s.442.

²⁶ KOCASAKAL, Ümit, Karapara Aklama Suçu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2000, s.82.

²⁷ *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime*.

²⁸ DÜLGER, s.481

²⁹ Bağlı Hareketli Suç: Bu suçlar, kanunda yer verilen tanımında hangi çeşit hareketlerle işlenebileceği belirtilen suçlardır. Bkz. ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, M. Ruhan. "*Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*", Seçkin Yayıncılık, 11. Bası, Ankara 2011, s.172.; KOCA, Mahmut. "*Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*", Seçkin Yayıncılık, 4. Bası, Ankara 2011, s.109.; ÖZGENÇ, s.165.

Bu suç tiplerinde ilk suç ikinci suçun kurucu unsurudur. Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen, Suç Eşyasının Satın Alınması veya Kabul Edilmesi (TCK 165. md.), Suçu ve Suçluyu Övme (TCK 215. md.), Suçu Bildirmeme (TCK 278. md.) ve Suç Delillerini Yok Etme, Gizleme veya Değiştirme (TCK 281. md.) gibi suçlar bu tarz suçlara örnek olarak gösterilebilir³⁰. Çalışma konumuz olan, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçundan bahsedilebilmesi için de kendinden önce bir suçun işlenmesi ve bu suçtan bir gelir elde edilmesi gerekmektedir.³¹ "*Müşnet, ön veya öncül suç*" olarak adlandırılan bu suçların işlenmesi sonucunda bir gelir elde edilmekte ve kaynağını bir suçun işlenmesinden alan bu gelire yasal bir görünüm kazandırmak amacıyla yapılan bazı eylemler de aklama suçunu oluşturmaktadır.³² Maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere maddeyle amaçlanan da zaten bu öncül suçtan meydana gelecek sakıncaları gidermektir.³³

Öncül suçun belirlenmesinde uluslararası alanda birkaç farklı ölçüt kullanılmaktadır. Bunlar, "tüm suçlar usulü", "eşik usulü", "sayma usulü" ve "karma usulü" ölçütleridir.

Tüm Suçlar Usulü'nde yegâne koşul, gelir getirici bir suçun mevcudiyetidir. Bu doğrultuda, hiçbir ayırım gözetilmeksizin hangi suçtan kaynaklanırsa kaynaklansın, elde edilen suç gelirlerinin niteliğinin gizlenerek meşru bir kaynaktan elde edilmiş gibi gösterilmesi ve benzeri işlemlere tabi tutulması halinde aklama suçu oluşacaktır.³⁴

Eşik Usulü'nde, suç için öngörülen ceza sınırları bir eşik olarak esas alınmaktadır. Buna göre; suç için belirlenen hapis cezasına eşit ve üzerindeki suçlar öncül suç olarak kabul edilmektedir. Eşik usulünde, alt ve üst eşik olmak üzere iki farklı yöntem söz konusudur. Anglosakson hukuk sistemi içerisindeki ülkelerde yalnızca cezaların üst sınırı kanunda belirtilmektedir. Bu nedenle anılan hukuk sistemine dâhil olan ülkelerde üst eşik yöntemi uygulanmaktadır. Alt eşik yaklaşımında ise, alt sınırı belirli bir sürenin üzerindeki hapis cezasını gerektiren bütün suçlar öncül suç olarak kabul edilmektedir.³⁵

Sayma (Liste) Usulü'nde öncül suçlar, o yargı bölgesinde yaygın olarak işlenen ve kazanç sağlayan fiiller esas alınarak tespit edilmektedir. Bu usulde suçlar tek tek sayılmak suretiyle listelenir. Bu listede yer verilen suçların işlenmesi sonucunda elde edilen gelirlerin aklanması halinde aklama suçu oluşur.³⁶

³⁰ MERAN, Necati. "*Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisine ve Adliye İlişkin Suçlar*", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006, s.327; DEĞİRMENCİ, s.15.

³¹ BENNET, Tim. "*Money Laundering Compliance*", Bloomsburg Professional Ltd., Third Edition, West Sussex 2104, s.9; TRUMAN/ROUTER, s.105.; ODEH, s.59.

³² Doktrinde "*öncül suç*" yerine "*öncü suç*" ifadesinin kullanılmasının daha yerinde olduğu da savunulmaktadır. Bkz. KOCASAKAL, s.71, 72; DÜLGER, s.482.

³³ ÖZGENÇ, Türk Ceza Mevzuatı, s.531-532.

³⁴ BENNET, s.17.; TRUMAN/ROUTER, s.115.

³⁵ BENNET, s.17.; TRUMAN/ROUTER, s.115.

³⁶ BENNET, s.18.; TRUMAN/ROUTER, s.116.; AYKIN, s.11.

Karma Usul ise, yukarıda anılan yöntemlerin bazılarının birlikte uygulanması suretiyle ortaya çıkan usuldür.³⁷

4208 sayılı Kanun'da öncül suçların tespiti konusunda katalog suçlar belirlenerek sayma sistemi benimsenmişti. Ancak işlenmesiyle mal varlığı elde edilen birçok suça katalog içerisinde yer verilmesi sakıncalara neden olmuştur. 4208 sayılı Kanun'un "sayma usulü"nü tercih etmesi Kanun'un TBMM'deki görüşmeleri esnasında ve kabulünden sonra doktrinde eleştiri konusu yapılmıştır³⁸. Ancak getirilen bu eleştirilere rağmen öncül suçların kapsamının tüm suçları kapsayacak şekilde genişletilmesinin yargıya aşırı yük getireceği ve ciddi sakıncalar doğuracağı endişesiyle madde mevcut haliyle kabul edilmiştir³⁹. 4208 sayılı Kanunda benimsenen sayma usulüne yönelik doktrinde yapılan eleştiriler ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)⁴⁰ bünyesinde çalışmalar yapan FATF'in, 40 Tavsiyesi adlı listesinde yer alan 1 numaralı tavsiyesi⁴¹ dikkate alınarak, 5237 sayılı TCK'nın 282'inci maddesinde yer alan suç gelirlerinin aklanması suçu bakımından öncül suçların belirlenmesinde "*eşik sistemi*" kullanılmıştır. Bu şekilde 4208 sayılı Kanun'a kıyasen öncül suçların kapsamı genişletilmiştir⁴². Buna göre "*alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren*" tüm suçlar öncül suç olarak kabul edilmektedir. TCK'nın 282'nci maddesinin TBMM Adalet Alt Komisyonunda kabul edilen tasarı metninde öncül suç açısından bir eşik belirlenmemiş, tüm suçların bu kapsamda kalmasına imkân tanınmıştır. Ancak daha sonraki görüşmelerde Taslağa söz konusu eşik sistemi dâhil edilmiştir⁴³.

³⁷ BENNET, s.18.; TRUMAN/ROUTER, s.116.; AYKIN, s.12.

³⁸ DEĞİRMENCİ, s.432.

³⁹ Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, s.548

⁴⁰ OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development-İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı.

⁴¹ FATF'nin 40 Tavsiyesinin 1 Numaralı Tavsiyesinde; "*Ülkeler eşik yaklaşımını uyguladıklarında, öncül suçlar, ulusal kanuna göre en azından ciddi suç kapsamına giren tüm suçları kapsamlıdır veya azami olarak bir yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçları içermelidir veyahut hukuk sistemlerinde suçlar için bir asgari eşiği olan ülkelerde öncül suçlar, asgari cezası altı ay haptiden fazla olan tüm suçları kapsamlıdır*" denilmektedir.

FATF tarafından öncül suçlarla ilgili olarak bir suç kataloğu oluşturulmuştur. En az bu katalogda yer alan suçları içermesi koşuluyla ülkelerin eşik usulü, liste usulü veya karma bir usul benimsmeleri arasında bir farklılık olmadığı belirtilmiştir. Buna göre FATF tarafından belirlenen öncül suçlar şu şekilde sayılmıştır: Organize suç örgütü üyeliği, haraç, şantaj, terörün finansmanı dahil terörizm, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı, çocukların cinsel istismarı dahil cinsel istismar, narkotik ve psikoaktif maddelerin yasadışı ticareti, yasadışı silah ticareti, çalıntı ve diğer malların yasadışı ticareti, yolsuzluk ve rüşvet, dolandırıcılık, kalpazanlık, taklit ve korsan ürün üretimi, çevre suçları, öldürme ve ağır yaralama, adam kaçırma ve alıkoyma, fidye, hırsızlık, kaçakçılık, sahtecilik, korsanlık, piyasa manipülasyonu.

Bkz. *Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations*, Paris, FATF/OECD, 2009.

⁴² DEĞİRMENCİ, s.433 vd.

⁴³ TBMM Tutanak, s.967. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_erisim.tutanak_hazirla?v_meclis.

Kanunda belirlenen ceza bakımından belli bir alt sınır belirleyerek sadece bu sınır üzerinde kalan suçlardan elde edilen ekonomik değerlerin söz konusu suçu oluşturacağı yönündeki düzenleme öğretide bazı yazarlar tarafından eleştirilmektedir⁴⁴. Bu noktada Biz de öncül suç açısından bir sınırlama getirilmeksizin, işlenmesi muhtemel tüm suçlardan elde edilen menfaatlerin aklanmasının suç konusunu oluşturmaya dair bir kabul daha yerinde olabileceğini düşünmekteyiz.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girdiğinde 282'nci maddenin ilk halinde öncül suç için alt ceza sınırı bir yıl olarak belirlenmişti. FATF tarafından yayımlanan 40 Tavsiyede, eşik sistemini benimseyen ülkelerde öncül suç kapsamının 6 ay hapis cezasını gerektiren suçlardan başlaması gerektiği telkin edilmekteydi. FATF tavsiyelerine uyum sağlanması amacıyla mezkûr maddenin birinci fıkrasında 26/06/2009 tarih ve 5918 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişiklik yapılmış ve öncül suçun eşiği 6 ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar olarak belirlenmiştir⁴⁵.

TCK'nın 282'nci madde metninde öncül suçun yabancı ülkede işlenmesi ihtimali konusunda bir açıklık ya da ayırım yoktur. Ancak madde gerekçesinde verilen bir örnekle öncül suçun başka bir ülkede işlenmiş olması halinde de aklama suçunun oluşacağı belirtilmiştir⁴⁶. Ayrıca "Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi"nin⁴⁷ suç gelirlerinin aklanması başlıklı 23'üncü maddesinde, yine Strasbourg Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde öncül suçun taraf devletin yargı yetkisi dışında işlenmiş olmasının önemli olmadığı yönünde düzenlemelere yer verilmiştir. Buradan hareketle bizce de öncül suçun yurt dışında işlenmiş olması TCK'nın 282'nci maddesinde tanımlanan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun oluşmasını engellemeyecektir.

Öncül suçu oluşturan fiillerin yurt dışında işlenmesi halinde işlendiği ülkede suç sayılmaması durumunda ülkemizde aklama suçundan ceza verilip verilemeyeceği konusu tartışmalıdır. Doktrindeki bazı teorisyenlere göre, öncül suçun işlendiği ülke kanunlarına göre suç olmasına gerek yoktur. İşlendikleri ülke

⁴⁴ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.139-140.

⁴⁵ Bkz. Resmi Gazete, 9 Temmuz 2009, Sayı, 27283.

⁴⁶ ÖZGENÇ, *Ceza Hukuku Mevzuatı*, s.532.; Nitekim benzer bir durumun söz konusu olduğu suç eşyasının kabul edilmesi ve satın alınması suçu için yapılan değerlendirmede de öncül suçun yurt dışında işlenmiş olması hususunun suçun oluşumuna etkisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Bkz: TEZCAN, *Durmuş /ERDEM, M Ruhan /ÖNOK, Murat, "Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku,"* 6. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2008, s.620; ARTUK, M. Emin /YENİDÜNYA, A. Caner, *"Cürüm Eşyasını Satın Almak ve Saklamak (Yataklık) Cürmü Üzerine Bir İnceleme"*, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul, Galatasaray Üniversitesi Yayını, 2004, s.83.

⁴⁷ *United Nations Convention against Corruption*, http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf; BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi Türkiye tarafından 10 Aralık 2003 tarihinde imzalanmıştır. 14 Aralık 2005 tarihinde yürürlüğe giren Sözleşmeye Türkiye, 9 Aralık 2006 tarihinde taraf olmuştur.

kanunlarında suç oluşturmayan fiillerin Türk kanunları uyarınca suç sayılması yeterlidir⁴⁸.

İkinci görüşü savunan teorisyenler ise, yabancı ülkede işlenen suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin aklanmasına dair yapılan yargılamada "*ne bis in idem*" kuralı gereğince öncül suçun, yargılamanın yapıldığı ülke kanunlarına göre de suç olması gerektiğini savunurlar⁴⁹.

Biz de ikinci görüşe iştirak ediyoruz. Zira işlendiği ülke mevzuatı uyarınca suç sayılmayan ve cezalandırılmayan bir eylemden elde edilen gelirin Ülkemizde suç geliri olarak nitelendirilmesi kanunilik ilkesi ve hukuk güvenliği ile örtüşmeyecektir. Bu durumun aksinin kabulü yani, işlendiği ülkede suç sayılmayan bir eylemin Ülkemizde suç sayılması ve bunun sonucunda başka bir yaptırıma tabi tutulması "*ne bis in idem*" kuralına da aykırılık teşkil edecektir. Ayrıca bu konuda, Türkiye'nin de taraf olduğu "Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Palermo Sözleşmesi"nin 6'ncı maddesi de açıkça, taraf ülkelerden birinde işlenen bir fiilin başka bir ülkede öncül suç sayılabilmesi için işlendiği ülkenin iç hukukuna göre de suç teşkil etmesi gerektiğini düzenlemiştir.⁵⁰

İşlenen fiillerin öncül suçu oluşturduğunun kabul edilebilmesi için bu konuda verilmiş bir mahkeme kararı bulunmalıdır. Kanun öncül suçu suçun unsuru saymakla birlikte bu konuda bir kimsenin mahkûm olmasını aramamıştır. Bu durumda öncül suçun bir mahkeme kararı ile sabit olması yeterli olup, bu suçtan dolayı mahkûmiyet zorunlu değildir⁵¹. Ancak failde bulunan gelirin suçtan elde edildiğinin kanıtlanması gerekmektedir. Aksi halde failde bulunan ve kaynağı açıklanamayan gelir söz konusu suçu oluşturmayacaktır⁵². Öncül suça ilişkin yargılama sonuçlanmamışsa hâkim bu konuda verilecek kesin hükme kadar aklama suçu için yürütülen yargılamada durma kararı verecektir.

Maddede öncül suçtan bahsedilmesi karşısında sonucunda ekonomik bir yarar elde edilmeye çalışılsa da haciz, ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmasını sonuçsuz bırakmak amacına yönelik olarak işlenen eylemler, suç gelirlerinin aklanması suçunun öncül suçunu oluşturmayacaktır. Zira bu durumda öncül bir suçun mevcudiyeti söz konusu değildir⁵³.

⁴⁸ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.147.

⁴⁹ KOCASAKAL, s.362; DÜLGER, s.500.

⁵⁰ **United Nations Convention against Transnational Organized Crime**, http://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/united_nations_convention_against_transnational_organized_crime_and_the_protocols_thereto.pdf. Organize suçlarla mücadelede ilk uluslararası düzenlemedir. 15 Kasım 2000'de BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, 12-15 Aralık 2000 tarihinde de Palermo'da imzaya açılmıştır. Türkiye, Sözleşmeyi 30.01.2003 tarih ve 4800 sayılı Kanun ile onaylamıştır.

⁵¹ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.150-151.

⁵² Yargıtay 7. CD., 2002/322 E, 2002/2087 K. (AKİP İçtihat Bankası).

⁵³ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.151.

2. Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerleri

Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesinde tanımlanan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun konusunu bir öncül suçun işlenmesi suretiyle veya işlenmesi dolayısıyla elde edilen malvarlığı değerleri oluşturmaktadır. Malvarlığı değerlerinden ne anlaşılması gerektiği konusunda madde metninde bir açıklama bulunmamaktadır.

Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu)⁵⁴'nin 1'nci maddesi mal varlığı kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: "*Malvarlığı (mamelek), maddi veya gayri maddi, menkul veya gayrimenkul fiziki varlığı olan veya olmayan her türlü mal ile bunlar üzerinde mülkiyet veya yararlanma hakkını gösteren hukuki belgeler veya senetler demektir*".

Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme (Strazburg Konvansiyonu)⁵⁵'nin 1'nci maddesi de malvarlığı kavramını Viyana Konvansiyonuna paralel olarak, "*maddi veya gayri maddi, menkul veya gayrimenkul her çeşit mal ile bunlar üzerinde mülkiyet veya mal üzerindeki bir hakkı gösteren hukuki belge veya senetleri içerir*" şeklinde tanımlamıştır. Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu)⁵⁶'nin, 2'nci maddesi ise malvarlığı kavramını, "*gerekle maddi gerek gayri maddi, taşınır veya taşınmaz, somut veya soyut her türlü varlık ve bu tür varlıklara ilişkin tasarruf hakkını veya aynı hakkı tevsik eden yasal belgeler veya araçlar anlamına gelir*." şeklinde tanımlamıştır.

Malvarlığı kısaca bir kişiye ait para ile ölçülebilen hak ve borçların tamamı şeklinde tanımlanmaktadır.⁵⁷ Kanaatimizce, TCK'nın 282'nci maddesinde malvarlığı ifadesi ile kastedilen, kişinin malvarlığının aktif kısmını oluşturan haklarıdır.⁵⁸ Bu haklar arasında aynı haklar, alacak hakları, fikrî haklar ve yenilik doğuran haklar yer almaktadır. Bu anlamda Türk Lirası veya her türlü yabancı para, altın, gümüş, elmas, platin gibi değerli maden ve taşlar, taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde mülkiyet ve yararlanma haklarını gösteren tapu senedi, hisse senedi vs.gibi her türlü belge de bu suçun konusunu oluşturabilecektir. Bu malvarlığı değerlerinin başka bir malvarlığı değerine dönüşmesi durumunda da suçun konusunu oluşturacaktır.

Kişinin yasal yollardan malvarlığı edindikten sonra suç işlemesi durumunda sonradan işlenen suçlar öncül suç kabul edilip de önceden edinilmiş malları bu

⁵⁴ **United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances.**

⁵⁵ **United Nations Convention against Corruption.**

⁵⁶ 04.02.2003 tarih ve 25014 sayılı Resmi Gazete. Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından 13.11.2000 tarihinde imzalanan konvansiyon, 16.06.2004 tarih 5191 sayılı onay kanunu ile yürürlüğe girmiştir.

⁵⁷ YILMAZ, Ejder, "**Hukuk Sözlüğü**", Yetkin Yayınları, Ankara 2001, s.556.

⁵⁸ Malvarlığı hakları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. OĞUZMAN, Kemal/BARLAS, Nami, "**Medeni Hukuk**", Vedat Kitapçılık, 20. Bası, İstanbul 2014, s.92 vd.

madde kapsamına sokulamaz. Haczedilen malları haciz günü satışa getirmeyerek ya da yedi eminlik görevini ihmal suçunu işleyen sanığın malları nedeniyle 282'nci madde yazılı suçu işlediği düşünülemeyecektir. Bunun gibi ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir kararlarını uygulamama durumları da bu kapsamda değerlendirilmelidir⁵⁹.

Vergi kanunlarındaki bazı kurallara aykırı davranılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu tarz vergi suçları Vergi Usul Kanunu'nda (VUK) düzenlenmiştir. VUK'un 359'uncu maddesinde yazılı vergi kaçakçılığı suçunun işlenmesi durumunda, yasal yollardan elde edilen ancak vergisi ödenmeyen malvarlığı değerleri söz konusu olacaktır. Bu şekilde üzerinden vergi kaçırılan kazançlar yasal yollardan elde edildiklerinden aklama suçu kapsamında değerlendirilmeyecektir⁶⁰.

Bir suçtan kaynaklanmayan kayıt dışı ekonomik değerler de aklama suçunun konusunu oluşturmayacaktır. Kayıt dışı ekonomik değerler, belgeye bağlanmayan ekonomik değerleri ifade etmektedir. Bu değerlerin kayıt dışı olması bunların bir suçtan kaynaklandığı anlamına gelmediğinden, bunlar mezkûr suçun konusu olmayıp, vergi hukukunun konusunu oluşturacaktır.⁶¹

Kanun lafzında açıkça belirtilmemiş olsa da suçun işlenmesi dolayısıyla elde edilen malvarlığı değerlerinin de bu madde kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Suçun işlenmesi dolayısıyla elde edilen malvarlığı değerlerini, suçun işlenmesini teşvik veya suçun işlenmesinden dolayı fail veya suça iştirak edenlere sağlanmış olan maddi yararlar olarak tarif edebiliriz⁶².

D. FİİL (AKLAMA)

Suçtan elde edilen gelirlerin aklanmasına esas itibarıyla bir süreç denilmesi yanlış olmayacaktır. Bu süreç kimi zaman tek aşamalı olabileceği gibi kimi zaman da karmaşık ve çok aşamalı olarak gerçekleşebilmektedir. Bununla birlikte kara para aklanmasında temel olarak üç aşama olduğu kabul edilmektedir. Bunlar, "yerleştirme", "ayırıştırma" ve "bütünleştirme" aşamalarıdır.⁶³

Yerleştirme aşamasında; yasadışı şekilde elde edilen ve adeta elde edildiği suçun da bir delilini oluşturan nakit halindeki suç gelirlerinin tespitini engellemek için finansal sisteme sokulması gerçekleştirilir. Bu şekilde finansal sisteme sokularak, değişik ülkelerdeki bankalar arasında dolaştırılması suretiyle yasadışı elde edilen gelirin izinin kaybettirilmesi sağlanmış olacaktır.⁶⁴

⁵⁹ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.148-149.

⁶⁰ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.149-150; DÜLGER, s.487-492; aksi görüş için bkz. TAŞDELEN, s.52, 53; TAŞKIN, s.135, 136.

⁶¹ DÜLGER, s.486 vd.

⁶² ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.184.

⁶³ MADINGER, John. *"Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators"*, Third Edition, December 2011, s.5.; D'SOUZA, s.39.

⁶⁴ MADINGER, s.5; D'SOUZA, s.39.

Ayrıştırma aşamasında, suçtan elde edilen gelirin, elde edildiği suçtan mümkün olduğunca uzaklaştırılması ve tespitinin güçleştirilmesi sağlanmaya çalışılır. Çeşitli finansal araçlar kullanılarak meşru işlemlere benzeyen birçok işlem gerçekleştirilir. Bu şekilde para, çeşitli yatırım araçları, kişiler ve hesaplar arasında dolaştırılır. Bu şekilde yurt dışında tabela bankaları arasında dolaştırılan veya off-shore merkezlerinde işlem gören para hem öncül suçtan uzaklaştırılır hem de suçla mücadele eden kamu otoriteleri tarafından tespit ve takibi güç hale gelir.⁶⁵

Bütünleştirme aşaması, suçtan elde edilen gelirin kazanılması kadar, aklanıncaya kadar fail tarafından kontrol edilmesi de önem arz etmektedir. Bu nedenle aklama süreci sonrasında paranın illegal şekilde elde eden malikine dönmesi asıl amaçtır. Kara paranın bir takım usuller ile aklandıktan sonra meşru bir görünümle maskelendikten sonra malikine dönme aşaması bütünleştirme aşamasıdır.⁶⁶

5237 sayılı TCK'nın 282'nci maddesinde düzenlenen suç gelirlerinin aklanması suçunun oluşması için gerçekleşmesi gereken fiil, suç gelirlerini *"yurt dışına çıkarma"* veya *"gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutma"* dır. *Madde*nin düzenleniş şeklinden de anlaşılacağı üzere söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Seçimlik hareketlerden birincisi suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkarma, ikincisi de bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutmadır. Bu seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesi halinde suç tamamlanmış olacaktır. Madde gerekçesinde de bu husus açıkça ifade edilmiştir.

Seçimlik hareketlerden herhangi birinin ya da her iki hareketin birden gerçekleşmesi halinde dahi suç bir kez işlenmiş kabul edilecektir. Seçimlik hareketlerden birisinin tamamlanmış diğerinin ise teşebbüs aşamasında kalmış olması halinde, tamamlanmış olan harekete itibar edilerek suçun tamamlanmış olduğu kabul edilecektir.⁶⁷

Fail tarafından gerçekleştirilen fiil neticesinde normatif açıdan bir zararın aranmaması tehlike suçu olarak tarif edilmektedir. Aklama suçunda da kanun koyucu zarar şartı aramadığından bu suç bir zarar suçu olmayıp, tehlike suçudur.⁶⁸

1. Yurt Dışına Çıkarma

Aklama suçunun oluşumu için TCK'nın 282'nci maddesinde düzenlenen seçimlik hareketlerinden biri suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin, yurt dışına çıkarılmasıdır. Bu seçimlik hareket, daha önce 4208 sayılı Kanunda sınır ötesi harekete tabi tutma şeklinde ifade edilmişti.

⁶⁵ MADINGER, s.6.

⁶⁶ MADINGER, s.7.

⁶⁷ ÖZGENÇ, s.174; KOCA/ÜZÜLMEZ, s.153.

⁶⁸ ÜNVER, Adliye Karşı Suçlar, s.311, 312.

Yurtdışına çıkarma kısaca suç gelirlerini Türkiye Devleti'nin ülke sınırları dışına çıkarma olarak anlaşılmalıdır⁶⁹. "*Ülke*", bir devlete ait olan topraklar yani kara ülkesi yanında, o devletin ulusal sınırları içinde yer alan gölleri, nehirleri, iç suları, kara sularını ve bunlar üzerindeki hava sahasını kapsamaktadır⁷⁰. Aklama suçu suç gelirlerinin bu sınırların dışına çıkarılmasıyla gerçekleşmiş olacaktır. Fiil, suç gelirlerinin fiziki anlamda yurt dışına çıkarılmasıyla tamamlanabileceği gibi, elektronik fon transferi, havale ve diğer fon transfer sistemleriyle kaydi olarak transfer edilmesi halinde de oluşabilecektir⁷¹.

TCK'nın 282'nci maddesinde bu transferin ne şekilde yapılması gerektiği konusunda bir düzenleme ya da sınırlama bulunmamaktadır. Bu durumda söz konusu malvarlığı değerlerinin bankalar arası para transferi, kargolar, karayolları, hava yolları ya da her hangi bir yöntemle ülke dışına çıkarılması durumunda fiil gerçekleşmiş olacaktır.

Suçun yasal tanımında suçu oluşturacak hareketin nasıl gerçekleştirileceği açık bir biçimde gösterilmesi halinde "*bağlı hareketli*" suç tipi söz konusu olacaktır. TCK'nın 282'nci maddesinde de açıkça fiilin, yurt dışına çıkarmak olarak gösterilmesi bu suçun "*bağlı hareketli*" bir suç tipi olduğunu göstermektedir⁷². Bu suçlarda, serbest hareketli suçların aksine suçu oluşturan hareketler somutlaştırılmıştır; dolayısıyla bağlı hareketli suçlar ancak yasada gösterilen hareketlerle işlenebilirler⁷³. Buna göre yurt dışına çıkarma eylemi de ancak suç gelirlerinin ülke sınırlarının dışına çıkarılması suretiyle işlenebilecektir.

Burada sanığın transfer ettiği malvarlığı değerinin suçtan kaynaklandığını bilmesi gerekmektedir. Bunu bilerek transferi sağlaması yeterlidir. Bunun dışında transferi ne için sağladığının bir önemi bulunmamaktadır.

Maddede sadece yurt dışına çıkarılmadan bahsedilmiştir. Bu nedenle yurt dışında suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin yasal olmayan yollardan Ülkemize sokulması durumunda bu madde hükümleri uygulanamayacaktır. Bu durumda ikinci seçimlik hareket olan çeşitli işlemlere tâbi tutma fiili araştırılacaktır.

Doktrinde, kimi görüş sahipleri TCK'nın 282'nci maddesinde çeşitli işlemlere tabi tutma fiiline yer verildikten sonra ayrıca "*suç gelirlerinin yurt dışına çıkarılması*" hareketine yer verilmesine gerek olmadığını savunmaktadırlar. Bu görüşü ileri sürenlere göre suç gelirlerinin yurt dışına çıkarılması hareketi bir aklama yoludur ve "*çeşitli işlemlere tabi tutma*" alternatifi bu hareketi de kapsamaktadır⁷⁴.

⁶⁹ ÜNVER, Adliye Karşı Suçlar, s.312.

⁷⁰ TOLUNER, Sevin. "*Milletlerarası Hukuk Dersleri: Devletin Yetkisi (Yer ve Kişiler Bakımından Çevresi ve Niteliği)*", Beta Yayıncılık, 4. Bası, İstanbul 1996, s.31 vd; ÇELİK, Edip F. "*Milletlerarası Hukuk*", C.1, İÜHF Yayını, İstanbul 1977, s.7vd.

⁷¹ ÜNVER, Adliye Karşı Suçlar, s.301; ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.154.

⁷² ÖZGENÇ, s.172; ÜNVER, Adliye Karşı Suçlar, s.301.

⁷³ KOCA/ÜZÜLMEZ, s.152,

⁷⁴ DÜLGER, s.532.

Buna karşın doktrinde, madde metninde *suç gelirlerinin yurt dışına çıkarılması hareketine ayrıca yer verilmesinin gerektiği ve kanun koyucunun bu şekildeki düzenlemesinin isabetli olduğunu savunan yazarlar bulunsa da*; kanaatimizce, kanun koyucunun düzenleme tarzı yerindedir. Çeşitli işlemlere tabi tutma fiili her zaman yurt dışına çıkarma fiilini kapsamayabilecektir. Bu konuda olaşabilecek yorum farklılıkları suçluların lehine sonuçlar doğurabilecektir. Ayrıca kanun koyucu yurt dışına çıkarmayı ayrı bir hareket olarak düzenleyerek bu fiil açısından amaç unsurunun varlığını aramamış ve yurt dışına çıkarmakla suçun oluşacağını kabul etmiştir. Böylece, yurt dışına çıkarak yabancı ülkelerde dolaşan kazanç ve suçlunun bu kazançla ne yaptığını, bunları hangi amaçla çıkardığını araştırma külfetinden yargı makamlarını muaf tutarak bu konuda suçlulara bir mükellefiyet getirmiştir. Dolayısıyla suçtan kaynaklandığı bilinen malvarlıklarını bunlar aklana kadar ülke dışına çıkarmaktan men etmiştir.

2. Çeşitli İşlemlere Tâbi Tutma

Bu suçu oluşturan diğer seçimlik hareket ise suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutmaktır. Bu konuda madde metninde bir sınırlama getirilmeyerek seçimlik hareket konusunda bir serbesti oluşturulmuştur⁷⁵. Bu durumda kesin bir sayı verilemeyecek kadar çok yöntemle bu fiil gerçekleştirilebilecektir.

TBMM Adalet Komisyonu'nda madde metni üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, çeşitli işlemlere tabi tutma ifadesinin çok geniş bir ifade olduğu belirtilerek, bunun yerine "*kullanma, iktisap etme, değerlendirme, dönüştürme, devretme, transfer etme, sınır ötesi harekete tabi tutma*" gibi uluslararası kavramların kullanılması gerektiği ifade edilmesine karşın kabul görmemiştir⁷⁶.

Kanaatimizce, fiillerin tahdidi şekilde sayılması hareketi kısıtlayabilecek ve suç kapsamının daralmasına neden olarak sayılmayan bazı hareketlerle aklama yapılmasının madde kapsamından çıkmasına neden olabilecektir. Zira aklama suçunun gerçekleşebileceği bütün hareketlerin maddeye yazılması mümkün olmamakla birlikte, kanun yapım tekniği açısından da aşırı kazuistik bir sisteme gidilmesine neden olacaktır. Mevcut düzenleme sayesinde aklama yapılabilecek bütün fiiller madde kapsamına alınmıştır. Böylece ilerleyen zamanlarda keşfedilecek yeni yöntemlerle işlenen fiiller de madde kapsamında soruşturulabilecektir.

TCK'nın 282'nci maddesinin 2'nci fıkrasında ise birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, aklanmış malvarlığı değerleri üzerinde icra edilen bir takım fiillerin ayrıca suç oluşturacağı hükme bağlanmıştır. Daha önce Kanun

⁷⁵ ÜNVER, Adliye Karşı Suçlar, s.301.

⁷⁶ TBMM Tutanak, s.967. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_erisim.tutanak_hazirla?v_mecelis.

metninde bulunmayan bu fıkra 26/06/2009 tarih, 5918 sayılı Türk Ceza Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile maddeye eklenmiştir. Buna göre, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama suçunun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın almak, kabul etmek, bulundurmak veya kullanmak fiilleri ayrı bir suç oluşturacaktır. Bu suçun öncül suçunu sadece maddenin birinci fıkrasındaki suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama suçu oluşturmaktadır.

Ancak aklama suçuna azmettiren, fail ya da yardım eden olarak katılmış bir kişinin fiili 1'inci fıkra kapsamında değerlendirileceğinden bunların 2'nci fıkra kapsamına girmesi ve dolayısıyla daha az ceza almaları söz konusu değildir⁷⁷.

Madde gerekçesinde bir suçun işlenmesi suretiyle veya bir suçun işlenmesi dolayısıyla elde edilmiş olan eşya veya diğer bir malvarlığı değerini satın alan veya kabul eden kişi gibi, satan veya herhangi bir çıkar karşılığı olmaksızın devreden kişinin de cezalandırılması gerektiği belirtilmiştir⁷⁸.

282'nci maddeye bu fıkranın eklenmesinde, mevzuatımızı uluslararası anlaşmalar ve tavsiyelerle daha uyumlu hale getirmek amaçlanmıştır. 5918 sayılı Kanunun genel gerekçesinde de Avrupa Birliği (AB) ile tam üyelik müzakereleri ve Ülkemizin üyesi olduğu Avrupa Konseyi (AK) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi uluslararası kuruluşlar nezdinde yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin birbiriyle örtüştüğü, bu bağlamdaki uluslararası yükümlülüklerimizi yerine getirmek amacıyla da söz konusu kanun tasarısının hazırlandığı belirtilmiştir⁷⁹. Nitekim 1988 tarihli Viyana Sözleşmesinin 3/1-c,(i) ve Palermo Sözleşmesinin 6/1-b,(i) maddelerinde aklama suçunu oluşturan "bulundurma" ve "kullanma" fiillerinden bahsedilmektedir. Değişiklikle birlikte mevzuatımızda da "bulundurma" ve "kullanma" fiillerine açıkça yer verilerek söz konusu sözleşmelerden kaynaklanan uluslararası yükümlülüğümüzün karşılanması amaçlanmaktadır.

TCK'nın 282'nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş olan suçun oluşması için failin kastının yanında, mutlaka suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerinin suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri olduğunu bilmesi gerekmektedir⁸⁰.

Aklama suçunun failinin maddenin ikinci fıkrasında sayılan suçun da faili olması mümkün değildir. Zira maddede "*Birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin*" ibaresi kullanılarak bu husus açıkça ifade edilmiştir.

⁷⁷ DÜLGER, s.539

⁷⁸ ÖZGENÇ, Ceza Hukuku Mevzuatı, s.531.

⁷⁹ TBMM Tutanak, s.967. http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/kanunlar_erisim.tutanak_hazirla?v_mecelis.

⁸⁰ DÜLGER, s.659.

E. SUÇUN FAİLİ

Akalama suçunun faili, TCK'nın 282'nci maddesinde, "*yurt dışına çıkaran*" veya "*çeşitli işlemlere tabi tutan*" kişi şeklinde tanımlanmış, bunun haricinde suçu işleyebilecek kişiler hakkında başka bir belirleyici ya da sınırlayıcı düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda suçun faili herkes olabilecektir⁸¹.

Burada öncül suç failinin aklama suçunun faili olup olamayacağı konusunda tereddüt yaşanabilmektedir. Bu konuda TCK'nın 282'nci maddesinde ya da diğer iç hukuk mevzuatımızda bir düzenleme bulunmamaktadır. Zira öncül suç failinin aynı zamanda aklama suçunun faili olup olamayacağı konusunda Strasbourg Sözleşmesinde, Palermo Sözleşmesi'nde ve Viyana Sözleşmesi'nde de bir sınırlama bulunmamaktadır⁸². Dolayısıyla suç gelirlerinin aklanması suçunun faili öncül suçun da faili olabilecek ve bu durum farklı bir uygulamaya neden olmayacaktır.

Aklama suçunun failinin, aklama fiili nedeniyle bir menfaat elde edip etmemesinin de suçun oluşumu açısından bir önemi yoktur⁸³.

Bu suçu işleyen kişi bakımından tek özellikli durum, failin kamu görevlisi veya belli bir meslek sahibi kişi olması halinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda maddenin üçüncü fıkrası gereğince verilecek cezada artırım yapılabilecektir.

4208 sayılı Kanununda ise, maddi unsuru oluşturan hareketin türüne göre bazen sadece öncül suçun faili, bazen sadece üçüncü kişi, bazen de hem öncül suç faili hem de üçüncü kişi aklama suçunun faili olabilmekteydi. Ancak 5237 sayılı Kanunla yapılan düzenlemede bu konuda bir ayırım gözetilmemiş ve genel anlamda hem öncül suçun failinin hem de üçüncü kişinin aklama suçunun faili olabileceği şekilde düzenleme yapılmıştır⁸⁴.

Aklama suçunun faili ile öncül suçun failinin aynı olup olmamasının suçun oluşması açısından bir önemi olmamakla birlikte, ispat açısından bir nüans farkı bulunmaktadır. Şöyle ki: aklama suçunun öncül suç faili tarafından işlenmesi halinde aklamaya konu edilen gelirlerin bir suçtan elde edildiği fail tarafından bilineceği için bu konunun ayrıca ispatına gerek olmayacaktır. Aksi halde, bu durumun fail tarafından bilinmediği hususunun ispatlanması gerekecektir.

5237 sayılı Kanun'da tüzel kişilerin cezaî sorumluluğu kabul edilmemiştir. Bu durum Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği ilkesinin düzenlendiği 20'nci madde-

⁸¹ MERAN, Necati, "*Basın Yoluyla ve Genel Olarak Hakaret - İftira Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs ve Soruşturmanın Gizliliğini İhlal Suçları*", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009, s.327; DEĞİRMENCİ, Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu, s.115; ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.157.

⁸² KOCASAKAL, Karapara Aklama, s.175

⁸³ PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, "*5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu*", 3. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2010, C. 4, s.4043; DÜLGER, s.460 vd.

⁸⁴ KOCASAKAL, Ümit, "*Karapara Aklama İle Mücadelede ve Yeni Türk Ceza Kanununun 282. Maddesinde Düzenlenen Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu*", Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Ed. Süleyman Aydın, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.71; DÜLGER, s.460; TAŞDELEN, s.256; DEĞİRMENCİ, s.447.

de açıkça ifade edilmiştir. Maddeye göre: "(1) Ceza sorumluluğu şahsîdir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

(2) Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır." Bu ilkedan yola çıkarak aklama suçunu da ancak gerçek kişilerin işleyebileceğini, tüzel kişilerin aklama suçunun faili olamayacaklarını söyleyebiliriz. Nitekim Yargıtay da, tüzel kişi hakkında ceza mahkûmiyeti kararı veren yerel mahkeme kararlarını bozarak tüzel kişiler hakkında ceza verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir⁸⁵.

F. SUÇUN MAĞDURU

Suç teorisi açısından her suçun bir mağduru vardır. Bu mağdur bütün suçlar açısından ancak gerçek kişi olabilir. Tüzel kişilerin suçun mağduru olması mümkün değildir. Tüzel kişiler ancak suçtan zarar gören olabilir⁸⁶. Dolayısıyla çalışma konumuz olan aklama suçunun mağduru da ancak gerçek kişiler olabilecektir. Bununla birlikte tüzel kişilerin bu suçtan zarar gören olmaları mümkündür.

G. MANEVİ UNSUR

Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçu kasten işlenebilen suçlardandır ve taksirle işlenmesi mümkün değildir⁸⁷. Ülkemizin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşmelerde de bu durum belirtilmiştir⁸⁸. Sanığın öncül suçtan haberdar olması yani malvarlığı değerinin bir suçtan kaynaklandığını da bilmesi gerekmektedir. Suçun seçimlik hareketlerden biri olan yurt dışına çıkarma fiilinde sanığın maksadının bir önemi yoktur. Ne amaçla olursa olsun suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin yurt dışına çıkarılmasıyla suç oluşmuş sayılacaktır.

Ancak, çeşitli işlemlere tabi tutma hareketi belli bir maksatla işlenmesi halinde suç oluşturacaktır. Diğer bir söylemle, bu durumda özel kast aranacaktır.

⁸⁵ "...31.12.2008 tarihine kadar 3167 Kanun'un 5237 sayılı Kanun'un birinci kitabında yer alan düzenlemelere aykırı hükümlerine ilişkin yeni bir yasal düzenleme yapılmadığı dikkate alınarak, TCK'nın 5 ve 20/2. ve 60. maddeleri ile 5560 sayılı Kanunla değişik 5252 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi uyarınca, tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanmasına olanak bulunmaması, ... bozmayı gerektirmiş, sanıkların temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmesi olduğundan, hükmün isteme aykırı olarak bozulmasına, 23.02.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi", 10. Ceza Dairesi, 23.02.2009 tarih ve 2007/11212 E., 2009/2458 K.sayı ilamı (Kazancı Hukuk Yazılımı). "...Sanık B. ... K. ... Tanıtım Eğitim Turizm Organizasyon Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi hakkındaki hükmün incelenmesi; 5237 sayılı TCK'nın 5, 20/2 ve 60. maddeleri ile 5252 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesi uyarınca, tüzel kişiler hakkında yaptırım uygulanmasına olanak bulunmaması bozmayı gerektirmiş, sanık müdafinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmesi olduğundan, hükmün bozulmasına, 19.01.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi", 10. Ceza Dairesi, 19.01.2009 tarih ve 2007/7796 E., 2009/21 K. (Kazancı Hukuk Yazılımı) Aktaran, Dölger, s.472

⁸⁶ ÜNVER, Yener. "Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer", Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s.141; KOCA/ÜZÜLMEZ, s.146.

⁸⁷ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.159-160; PARLAR/HATİPOĞLU, s.4044;

⁸⁸ DÜLGER, s.555.

Bu özel kast, TCK'nın 282'nci maddesinde "*bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla*" olarak belirlenmiştir. Madde kapsamında değerlendirilebilecek işlemlerin çoğu zaten mevcut sistemde kanunlar çerçevesinde gerçekleştirilen meşru hareketlerdir. Bu meşru hareketlerin suç vasfına bürünmesi, suç gelirlerinin gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla yapılması durumunda söz konusu olmaktadır.

H. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

1. Teşebbüs

Teşebbüs, Türk Ceza Kanunun 35. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre suç işleme kastıyla hareket eden bir kimsenin, suçu işlemeye uygun hareketleri yapmaya başlaması ve kendi elinde, ihtiyarında olmayan nedenlerden dolayı suç tanımında yer alan eylemini tamamlamayamaması durumunda suça teşebbüsten sorumlu tutulabilecektir⁸⁹.

TCK'nın 282. maddesinde düzenlenen aklama suçuna teşebbüs de mümkündür. Yurtdışına çıkarma ya da çeşitli işlemlere tabi tutma fiillerinin belli bir aşamada kesilmesi halinde suçun teşebbüs aşamasında kalması söz konusu olacaktır. Ancak buradan her hareketin teşebbüs aşamasında kalabileceği sonucu çıkarılmamalıdır. Kural olarak aklama suçu teşebbüse elverişli ve serbest hareketli bir suç olmasına karşın, bazı durumlarda fiilin teşebbüse elverişli olmaması da mümkündür. Örneğin aklama suçunu işleme kastıyla icra hareketlerine başlayan ve bunun için elektronik fon transferi yapmak isteyen bir kişinin suçtan elde edilen paraları transfer talimatıyla banka memuruna verdiği sırada henüz transfer gerçekleşmeden işlem esnasında fark edilip yakalanması halinde suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. Benzer şekilde suçtan elde edilen gelir ile alınan altınların henüz yurt dışına çıkarılmadan havaalanı gümrüğünde yakalanması halinde de suç teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır⁹⁰.

2. İştirak

Aklama suçu için iştirak konusunda özel bir durum söz konusu değildir. Herhangi bir iştirak türü bu suç açısından söz konusu olabilir. Suç tek kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişi tarafından birlikte ya da örgütlü olarak da işlenebilecektir⁹¹. Bununla beraber aklama suçunun özelliği gereği bu suçlar genellikle iştirak halinde ya da örgütlü olarak işlenmektedir. Ancak failin kamu görevlisi olması suçun nitelikli hali olarak düzenlendiği için, kamu görevlisi veya belli bir meslek sahibi olan kişiler ile bu niteliklere haiz olmayan

⁸⁹ ÖZGENÇ, Ceza Hukuku, s.422 – 437

⁹⁰ DÜLGER, s.600.

⁹¹ TAŞKIN, s.181; MERAN, s.333.

kişilerin birlikte suç işlemesi halinde, zikredilen vasıfları haiz olanlara suçun nitelikli haline göre, sahip olmayanlara ise suçun temel şekline göre ceza verilecektir⁹².

3. İçtima

Seçimlik hareketli bir suç olan aklama suçunun faili, aynı zamanda aklamaya konu suç gelirlerinin elde edildiği alt sınırı bir yıl veya daha ağır suçları işlemekten de sorumlu tutulacaktır. Bunun nedeni, aklama suçunun, bu suçla konu kazancın elde edildiği suçtan ayrı ve bağımsız olmasıdır. Bu durumun doğal sonucu olarak failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılması gerekir.⁹³

I. SUÇA VE CEZAYA ETKİ EDEN NEDENLER

1. Ağırlaştırıcı Nedenler

Suçtan kaynaklanan malvarlığını etkileme suçu için TCK'nın 282. maddesinde iki nitelikli hal bulunmaktadır. Bunlardan ilki maddenin 3. fıkrasındadır. Bun göre suçun kamu görevlisi tarafından görevini yaparken ve görevinin sağladığı kolaylıktan yararlanarak ya da belli bir meslek sahibi kişi tarafından mesleğinin icrası sırasında ve sağladığı kolaylıktan yararlanarak işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılacaktır.

Maddenin 4. fıkrasında, bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezasının bir kat artırılarak hükmedileceği öngörülmüştür. Ancak, belirtilmelidir ki, bu suçtan dolayı verilecek artırılmış ceza, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı ayrıca cezalandırılmaya engel teşkil etmemektedir. Burada belirtilen örgüt TCK'nın 220'inci maddesinde yer verilen örgüttür. Suç işlemek için kurulan örgütün özellikle kara para aklama için kurulması zorunluluğu aranmamaktadır. Herhangi bir suçu işlemek amacıyla oluşturulmuş bir örgüt tarafından da aklama suçu işlendiği takdirde mahkeme tarafından cezaya hükmedilirken ağırlaştırıcı nedenin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.⁹⁴

2. Etkin Pişmanlık

Türk Ceza Kanunun 282. maddesinin altıncı fıkrasında mevcut olan düzenleme bu suç için etkin pişmanlık halini hüküm altına almıştır. Buna göre, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini gizleme nedeniyle kovuşturma başlamadan önce, bu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu suç nedeniyle cezaya hükmolunmayacaktır. Bu durumda kişi hakkında Ceza Mu-

⁹² DEĞİRMENCİ, s.476.

⁹³ YILMAZ, Sacit. *"Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu"*, Ankara Barosu Dergisi 2011/2, s.88.

⁹⁴ YILMAZ, s.90.

hakemesi Kanunu'nun (CMK) 223/4-a hükmü uyarınca hakkında ceza verilmesi-ne yer olmadığı kararı verilecektir.

Bu hükmünün uygulanabilmesi için kişinin kovuşturma başlamadan önce pişmanlık göstermesi gerekmektedir. Kovuşturma aşaması soruşturma sonunda düzenlenen iddianamenin kabulüyle başlayacaktır (CMK 2/1-e). Soruşturma makamlarının kendiliğinden bu bilgilere vakıf olması durumunda artık sanık bu imkânı kullanmayacaktır.

J. ADLÎ TAKİBAT VE YAPTIRIM

Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun düzenlendiği TCK'nın 282. maddesinde suçun soruşturulması ya da kovuşturulması için şikâyet şartı aranmamıştır. Dolayısıyla, Cumhuriyet savcılığı tarafından doğrudan soruşturma açılan suçlardandır. Maddenin ilk halinde bu suç için ön görülen temel ceza 2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası idi. Daha sonra 26.06.2009 tarih 5918 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle yapılan değişiklikle suçun cezası üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir. Bu değişikliğin nedeni, madde gerekçesinde OECD üyesi ülkelerle yaptırım miktarı konusunda yeknesaklık sağlamak olarak belirtilmiştir⁹⁵.

Maddenin 3. fıkrasında düzenlenen ağırlaştırıcı sebeplerin gerçekleşmesi halinde verilecek hapis cezası yarı oranında, 4. fıkrasındaki sebeplerin söz konusu olması durumunda ise ceza bir kat artırılacaktır.

Beşinci fıkraya göre, bu suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde ve bu tüzel kişinin yararına işlenmesi halinde, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır.

Bu suç için Kanunda belirtilen cezanın üst sınırı dikkate alındığında yargılama yapmakla görevli mahkeme 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 11. maddesi gereğince asliye ceza mahkemeleri olacaktır.

SONUÇ

Örgütlü suçlardan elde edilen gelirlerin küresel boyuttaki büyüklüğü, bu suç faillerinin suç işleme yönündeki heves ve iradelerini sürekli canlı tutmaktadır. Ancak, meşru bir kaynaktan elde edilmiş gibi ekonomik sisteme dâhil edilemeyen gayrimeşru kazançların kullanımının mümkün olmaması suç faillerini bir takım çareler aramaya sevk etmiştir. Bu şekildeki çabaların sonucu olarak "aklama" suçu ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızın başlangıcında da ifade edildiği gibi aklama suçu için kullanılan teknikler her gün daha teknolojik ve çeşitli hale gelmektedir. Mezkûr suçun

⁹⁵ ÖZGENÇ, Ceza Hukuku Mevzuatı, s.530-531.

çeşitliliği ve büyüklüğü dikkate alındığında mücadele için etkili mekanizmaların geliştirilmesi de gerekmektedir. Bu noktada, diğer suçlarla mücadelede olduğu gibi aklama suçuyla mücadelede de en etkili mekanizmaların başında, hem özel önleme hem de genel önleme amacı olan cezalar gelir. Faillerinin suç nedeniyle cezalandırılmaları yanında, suçtan elde ettikleri kazançları da kaybetmeleri kuşkusuz suça eğilimi azaltacaktır. Bu meyanda suçtan elde edilen gelirleri aklayarak meşru kazançlarmış gibi göstermeye çalışanların fiilleri uluslararası ve karşılaştırmalı hukuktaki gelişmelere paralel olarak Türk Ceza Kanunu'nun 282'nci maddesinde yaptırıma bağlanmıştır. İlk olarak 4208 sayılı Kanun'da düzenlenen aklama suçunun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yeniden düzenlenmesi bu suçla etkili mücadele bakımından daha yerinde olmuştur. Keza, öncül suçun belirlenmesi usulünde yapılan değişikliğin de eskiye kıyasla daha yerinde olduğu açıktır. Bilindiği üzere, 4208 sayılı Kanunda öncül suçun belirlenmesi bakımından "sayma usulü" benimsenmişken, TCK'da "eşik usulü" benimsenmiştir. Bununla birlikte, suç fail ve örgütlerinin ceza kanunlarda yaptırıma bağlanan hükümleri dolanmak veya etkisizleştirmek için her gün yeni stratejiler geliştirdiği gerçeği hatırlanıldığında, "tüm suçlar usulü"nin benimsenmesi yönünde bir kanun değişikliğinin yararlı olabileceğini düşünüyoruz. Yukarıda da değinildiği üzere, tüm suçlar usulünde tek ve en önemli koşul, gelir getirici bir suçun varlığıdır. Bu doğrultuda, hiçbir ayırım gözetilmeksizin hangi suçtan kaynaklanırsa kaynaklansın, elde edilen suç gelirlerinin niteliğinin gizlenerek meşru bir kaynaktan elde edilmiş gibi gösterilmesi ve benzeri işlemlere tabi tutulması halinde aklama suçu oluşacaktır. Anılan usulün benimsenmesinin yargıya yük getireceği endişesinden bahsedilebilirse de, suçun önemi ve sonuçları dikkate alındığında, daha doğru bir yaklaşım olacağı net bir biçimde görülebilmektedir.

Değiniilmesi gereken diğer önemli bir husus da; aklama suçunun işlenmesi sırasında kullanılan tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmesinin, bu hukukî yapıların yapay nitelikleri nedeniyle yerinde olmadığı yönündeki doktrinde dile getirilen görüştür.⁹⁶ Biz bu görüşe katılmıyoruz. Kanaatimizce düzenleme yerinde olmuştur. Çünkü günümüzde, tüzel kişilerin aracı kılınması suretiyle işlenen birçok aklama yöntemi vardır. Bu şekilde aklama suçunu işlemek amacıyla kullanılan paravan veya araç tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanmaması, bu tüzel kişilerin ve bunların yapısı içinde görev alan gerçek kişilerin sürekli şekilde aklama faaliyetinde bulunmalarına imkân sağlayabilecektir. Bu nedenle, TCK'nın 282'nci maddesinin beşinci fıkrasında yer verilen düzenleme yerindedir.

Diğer yandan, bugün artık ilgili tüm çevreler tarafından iyi bilinmektedir ki, dünyada kara paraya kaynak teşkil eden en önemli suçlar sınır aşan örgütlü suçlardır. Yasa dışı uyuşturucu ticareti bu uzun suç listesinin en başında yer alan

⁹⁶ Bu görüş için bkz. YILMAZ, s.94.

ve sonuçları itibarıyla da en tehlikeli suçtur. Kuşkusuz, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, organ ticareti ve silah kaçakçılığı suçları da bu yasa dışı devasa gelirlere kaynak teşkil eden diğer önemli suçlardır. Ancak Ülkemizde ve Dünyada özellikle genç nesiller üzerindeki tahribatı yanında, suçun kolay işlenen ve yüksek gelir getiren özelliği göz önünde bulundurulduğunda, yasadışı uyuşturucu ticareti, yaygın işlenen mücadelesinde özel ihtimam gösterilmesi gereken bir öncül suç tipidir. Türk Ceza Kanununun 282'nci maddesi bu ve benzeri önemli öncül suçlar ile mücadelede ve bu suçlardan elde edilen gelirlerin geri alınmasında teorik olarak yeterli bir düzenlemedir. Ancak, her normatif düzenlemede olduğu gibi etkili sonuç alınabilmesinin uygulayıcıların başarısıyla doğru orantılı olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- AKTAN, Coşkun/VURAL, İstiklal, *"Global Suçlar Sorunu"*, <http://www.canaktan.org/yeni-trendler/global-sorunlar/global-suclar.htm>.
- ARTUK, M. Emin /YENİDÜNYA, A. Caner, *"Cürüm Eşyasını Satın Almak ve Saklamak (Yataklık) Cürmü Üzerine Bir İnceleme"*, Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul, Galatasaray Üniversitesi Yayını, 2004.
- AYKIN, Hasan. *"Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu"*, Maliye Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No. 2010/406, Ankara 2010.
- BENNET, Tim. *"Money Laundering Compliance"*, Bloomsburg Professional Ltd., Third Edition, West Sussex 2014.
- COX, Dennis. *"Handbook of Anti Money Laundering"*, John Wiley&Sons Inc., West Sussex 2014.
- ÇELİK, Edip F. *"Milletlerarası Hukuk"*, C.1, İÜHF Yayını, İstanbul 1977.
- DEĞİRMENCİ Olgun, *"5237 Sayılı Kanunda Düzenlenen Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçunun 4208 Sayılı Kanundaki Düzenleme İle Karşılaştırılması"*, Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı, Ed: Süleyman Aydın, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.
- DUATEPE, Ali Fuat. *"Türkiye’de Karapara"*, <http://www.haber1.com/makale.asp?id=209>.
- DÜLGER M. Volkan, *"Suç Gelirlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar"*, Seçkin Yayıncılık, 1. Bası, Ankara, Nisan 2011.
- D’SOUZA, Jayesh. *"Terrorist Financing, Money Laundering and Tax Evasion"*, CRC Press, Florida 2012.
- ERGÜL, Ergin. *"Kara Ekonomi ve Aklama Suçu"*, Adalet Yayınevi, Ankara 2005.
- GÜMÜŞKAYA Hayrettin., *"Kara Para Kavramı ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi"*, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı 115, Ankara, Nisan 1998.
- KOCA, Mahmut. *"Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler"*, Seçkin Yayıncılık, 4. Bası, Ankara 2011.
- KOCASAKAL, Ümit. *"Karapara Aklama Suçu"*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2000.
- KOCASAKAL, Ümit. *"Karapara Aklama İle Mücadelede ve Yeni Türk Ceza Kanununun 282. Maddesinde Düzenlenen Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu"*, Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Ed. Süleyman Aydın, Adalet Yayınevi, Ankara 2008.
- MADINGER, John. *"Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators"*, Third Edition, December 2011.
- MERAN, Necati. *"Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisine ve Adliye İlişkin Suçlar"*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.
- MERAN, Necati, *"Basın Yoluyla ve Genel Olarak Hakaret - İftira Yargılamayı Etkilemeye Teşebbüs ve Soruşturmanın Gizliliğini İhlal Suçları"*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009.

- ODEH, İsmail A. *"Anti Money Laundering and Combating Terrorist Financing for Financial Institutions"*, Dorrance Publishing Co., Pittsburg 2010.
- OĞUZMAN, Kemal/BARLAS, Nami, *"Medeni Hukuk"*, Vedat Kitapçılık, 20. Bası, İstanbul 2014,
- OK, Abdullah, *"5237 Sayılı TCK Açısından Karapara Aklama Suçu ve 4208 Sayılı Kanun ile Karşılaştırılması"*, Legal Mali Hukuk Dergisi, sa. 3, Mart 2005.
- ÖZCAN Mehmet/KÜÇÜKÖZYİĞİT Galip, *"Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi"*, The Journal of Turkish Weekly, Ankara, Ekim 2004, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id>.
- ÖZGENÇ, İzzet. *"Türk Ceza Hukuku Mevzuatı"*, Seçkin Yayıncılık, 12. Bası, Ankara 2014.
- ÖZGENÇ, İzzet, *"Ceza Hukuku Genel Hükümler"*, Seçkin Yayıncılık, 10. Bası, Ankara 2014.
- ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, M. Ruhan. *"Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku"*, Seçkin Yayıncılık, 11. Bası, Ankara 2011.
- PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, *"5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu"*, 3. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2010.
- STESSENS, Guy. *"Money Laundering A New International Law Enforcement Model"*, Cambridge University Press, Cambridge 2008.
- TAŞDELEN, Aziz. *"Kara paranın Ekonomik Anlamı ve Vergisel Kuralların KaraParanın Aklanmasının Önlenmesindeki Rolü"*, E-Yaklaşım, 2004, Sayı: 11.
- TAŞKIN Mustafa, *"Türk Hukukunda Mafya ve Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele"*, Yargı Yayınevi, Ankara 2004.
- TEZCAN, Durmuş /ERDEM, M Ruhan /ÖNOK, Murat, *"Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku,"* 6. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2008.
- TOLUNER, Sevin. *"Milletlerarası Hukuk Dersleri: Devletin Yetkisi (Yer ve Kişiler Bakımından Çevresi ve Niteliği)"*, 4. Bası, İstanbul, Beta Yayıncılık, 1996.
- TRUMAN, Edwin M./REUTER, Peter. *"Chasing Dirty Money: Progress on Anti Money Laundering"*, Institute For International Economics, Washington DC. 2014.
- TURNER, Jonathan E. *"Money Laundering Prevention"*, John Wiley&Sons Inc., New Jersey 2011.
- ÜNVER, Yener. *"Adliye Karşı Suçlar"*, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.
- ÜNVER, Yener. *"Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer"*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- YAŞAR, Osman/GÖKÇEN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa. *"Türk Ceza Kanunu Şerhi"*, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.
- YILMAZ, Ejder. *"Hukuk Sözlüğü"*, Yetkin Yayınları, Ankara 2001.
- YILMAZ, Sacit. *"Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu"*, Ankara Barosu Dergisi 2011/2.
- MASAK, *Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi*, Mali Suçları Araştırma Kurulu Yayın No.9, Ankara 2006.

- Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special Recommendations***, Paris, FATF/OECD, 2009, <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/methodology.pdf>.
- Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime***, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/141.htm>.
- United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances***, http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf.
- United Nations Convention against Transnational Organized Crime***, http://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/united_nations_convention_against_transnational_organized_crime_and_the_protocols_thereto.pdf